

Protokoll fört vid enskild föredragning

Regeringskansliet

Enheten för rättsliga och internationella frågor, Rk1a

Beslutande
Minister
Ingrid ZettermanFöredragande
Rättssakkunnig
Anna-Lena SjöbergJusterat
Omedelbart**Nr 18**

Utlåtande om undertecknande av det
för djupade partnerskaps- och
samarbetsavtalet mellan Europeiska
unionen och dess medlemsstater och
Republiken Uzbekistan

ÅLR 2025/1425

43 Rk1a

Beslut

Landskapsregeringen beslöt att lämna utlåtande till Utrikesministeriet enligt **bilaga 1**,
Rk1a25E13.

Hänvisning
VN/24522/2023
VN/24522/2023-UM-2

Kontaktperson
Anna-Lena Sjöberg

Utrikesministeriet
kirjaamo.UM@gov.fi
erkki.seppanen@gov.fi
mari.vidgren@gov.fi

Ärende

Utlåtande över undertecknande av det fördjupade partnerskaps- och samarbetsavtalet mellan Europeiska unionen och dess medlemsstater och Republiken Uzbekistan

Utrikesministeriet har den 25 februari 2025 begärt Ålands landskapsregerings preliminära yttrande om det fördjupade partnerskaps- och samarbetsavtalet mellan Europeiska unionen och dess medlemsstater och Republiken Uzbekistan innehåller bestämmelser i en fråga som faller inom landskapets behörighet.

Samarbetet mellan EU och dess medlemsstater och Uzbekistan bygger för närvarande på partnerskaps- och samarbetsavtalet mellan parterna som trädde i kraft 1999 (FördrS 79/1999). Den 9 oktober 2017 antog rådet ett beslut om bemyndigande att inleda förhandlingar med Republiken Uzbekistan om ett fördjupat partnerskaps- och samarbetsavtal. Förhandlingarna om avtalet inleddes i november 2018. Europeiska unionen och Republiken Uzbekistan slutförde förhandlingarna om det fördjupade partnerskaps- och samarbetsavtalet i juni 2022. Den 6 juli 2022 paraferades texten till det fördjupade partnerskaps- och samarbetsavtalet av huvudförhandlingarna.

Det nya avtalet ska fungera som en rättslig ram för EU och dess medlemsstaters förbindelser med Uzbekistan. Avtalet innehåller EU:s standardklausuler om mänskliga rättigheter, Internationella brottmålsdomstolen, massförstörelsevapen, handeldvapen och lätta vapen samt kampen mot terrorism. Det omfattar även samarbete inom bland annat följande områden: hälsa, miljö, klimatförändringar, energi, beskattning, utbildning och kultur, arbetsmarknad, sysselsättning och sociala frågor, vetenskap och teknik samt transport. Avtalet behandlar också rättsligt samarbete, rättsstatsprincipen, penningtvätt och finansiering av terrorism samt organiserad brottslighet och korruption.

Handelsdelen i avtalet förväntas säkerställa ett bättre rättsligt klimat för ekonomiska aktörer och kommer därmed att innebära väsentliga ekonomiska fördelar för näringslivet i EU.

Avtalet omfattar frågor där EU har exklusiv behörighet, såsom den gemensamma handelspolitiken, och den del som avser EU omfattar även frågor med delad behörighet, exempelvis utvecklingspolitiken.

Landskapsregeringen konstaterar att 59 § självstyrelselagen för Åland (1144/1991) reglerar situationen för ett internationellt avtals ikraftträdande i landskapet Åland enligt följande: "Om ett fördrag eller någon annan internationell förpliktelse som Finland ingår eller förbinder sig till innehåller en bestämmelse i en fråga som enligt denna lag faller inom landskapets behörighet, träder bestämmelsen i kraft i landskapet endast om lagtinget ger sitt bifall till den författning genom vilken bestämmelsen sätts i kraft."

Det fördjupade partnerskaps- och samarbetsavtalet med Uzbekistan innehåller bestämmelser om vissa samarbetsområden som enligt 18 § självstyrelselagen hör till Ålands lagstiftningsbehörighet. Behörighetsområden som berörs är åtminstone 18 § punkt 6 om allmän ordning och säkerhet, brand- och räddningsväsendet, punkt 10 om natur- och miljövård, punkt 12 om hälsa, punkt 14 om kultur och utbildning, punkt 15 om jord- och skogsbruk, punkt 17 om djurhälsa, punkt 21 om transport, punkt 22 om näringsverksamhet, samt punkt 23 om sysselsättning. Av dessa områden anses åtminstone allmän ordning och säkerhet, hälsa, utbildning samt kultur alltjämt hör till medlemsstaternas behörighet. Således krävs bifall av Ålands lagting i enlighet med 59 § självstyrelselagen för att avtalet ska kunna träda i kraft i landskapet Åland.

Landskapsregeringen utgår från att i de fall avtalsbestämmelserna hör till EU:s exklusiva behörighet har den åländska särställningen i nödvändig grad beaktats redan under avtalsförhandlingarnas gång. Partnerskapsavtalet ska tillämpas, å ena sidan, på Uzbekistans territorium, och å andra sidan, på de territorier där fördraget om Europeiska unionen och fördraget om Europeiska unionens funktionssätt är tillämpliga, i enlighet med de villkor som fastställs i fördragen. Landskapsregeringen konstaterar att bestämmelserna om Åland i protokoll 2 till fördraget om Finlands anslutning till Europeiska unionen (FördrS 103/1994) således är tillämpliga på avtalet, i de fall avtalsbestämmelserna innebär bindande rättigheter eller skyldigheter av betydelse för Ålands särställning, och inte endast syftar till att främja utbytet av information och bibehålla dialogen parterna emellan. Landskapsregeringen har noterat att avtalets *Avsnitt 7, Allmänna anmärkningar och undantag*, punkt 3 lyder "I fråga om Åland ska de särskilda villkoren i protokoll 2 om Åland till fördraget om Finlands anslutning till Europeiska

unionen tillämpas.” Landskapsregeringen konstaterar att det är positivt att avtalet innehåller denna formulering.

Landskapsregeringen har i detta skede inga synpunkter på undertecknandet av det fördjupade partnerskaps- och samarbetsavtalet, men återkommer med mer detaljerade kommentarer om anledning till detta konstateras i samband med att regeringspropositionen om avtalets godkännande sänds för utlåtande.

Minister

Ingrid Zetterman

Rättssakkunnig

Anna-Lena Sjöberg